

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ПОКРАЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** Здійснено аналіз інноваційної діяльності підприємств машинобудівної промисловості України. Проаналізовано показники інноваційної активної підприємств за 2015-2020 роки. На основі проведеного дослідження запропоновано можливі шляхи збільшення рівня інноваційної активності підприємств машинобудівної промисловості України.*

Ключові слова: інновації, конкурентоспроможність, інноваційна активність, машинобудівна промисловість, ефективність функціонування.

INNOVATIVE ACTIVITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES AS A FACTOR OF IMPROVING COMPETITIVENESS

***Abstract:** This study analyzed the innovative activities of the enterprises of machine - building industry of Ukraine. The indicators of innovative active enterprises for 2015-2020 are analyzed. Based on the study, possible ways to increase the level of innovation activity of machine-building enterprises of Ukraine are proposed.*

Keywords: innovations, competitiveness, innovation activity, machine-building industry, efficiency of functioning.

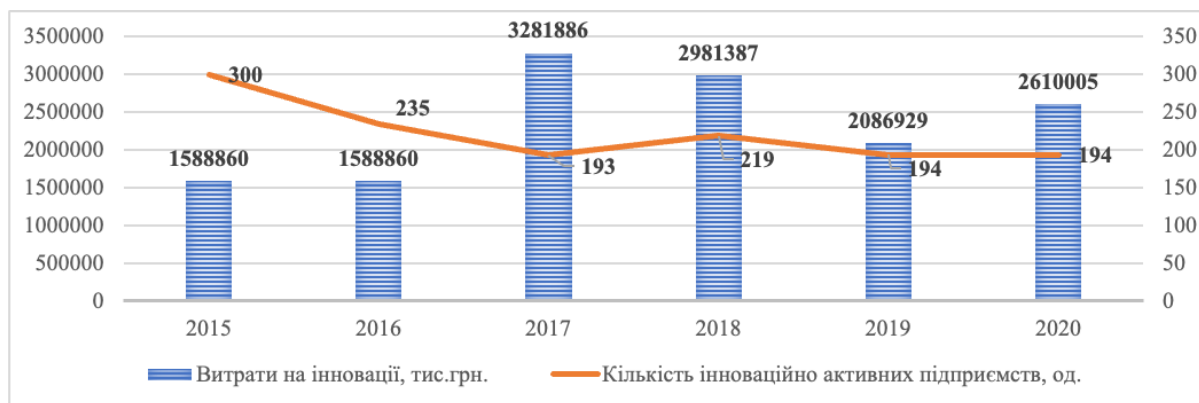
Світова практика свідчить, що потенціал економічного зростання країни значно залежить від інноваційної діяльності підприємств. Адже більшість технічних, організаційних управлінських чи інших змін відбувається помітно швидше, ніж раніше. Як наслідок, загострюється конкурентна боротьба, з якої більш успішними та ефективними є саме інноваційно активні підприємства. Такі, що займаються інноваційною діяльністю, розробляють чи впроваджують нові або вдосконалені продукти та інноваційні процеси. Особливе місце займають підприємства машинобудівної промисловості, так як вони є основною рушійною силою економічного розвитку країни та покращення її науково-технічного потенціалу.

Мета роботи полягає в аналізі інноваційної діяльності підприємств машинобудівної промисловості та наданні пропозицій щодо підвищення їх інноваційної активності.

Машинобудівна промисловість України є однією з найважливіших ланок високотехнологічної промисловості. Вона є єдиною галуззю промисловості, яка забезпечує впровадження досягнень науково-технологічного прогресу в усі інші сектори економіки. Рівень прогресу машинобудування як основи реального сектору економіки фактично визначає місце країни у світі, є індикатором її економічного зростання та стимулює розвиток та зміцнення національної економіки [1].

Інноваційна діяльність, охоплюючи всі сторони функціонування підприємства, стає одним із ключових джерел підвищення його конкурентоспроможності. Тому впровадження інновацій машинобудівними підприємствами усе більше розглядається сьогодні як єдиний спосіб підвищення конкурентоспроможності вироблених товарів, підтримки високих темпів розвитку й рівня прибутковості [2]. Саме інноваційний шлях розвитку дозволить стабілізувати і розвивати діяльність підприємств машинобудування, та забезпечить Україні гідне місце у світовій економіці.

Для аналізу інноваційної діяльності підприємств машинобудування розглянуто динаміку показників інноваційної активності за останні роки (Рис.1).

Рис.1 Динаміка показників інноваційної діяльності підприємств машинобудівної промисловості України за 2015-2020 рр. (сформовано автором на основі [3])

З рис.1 видно, що кількість інноваційно активних машинобудівних підприємств України з 2015 року до 2020 року знизилась на 35%. У 2020 році інноваційною діяльністю займалися 194 підприємства, тоді як у 2015 році їх кількість становила 300. Дане зниження відбувалось поступово з 2015 по 2017 роки, у 2018 році спостерігається позитивна тенденція, однак наступного року знову відбулось зниження.

Що стосується коштів які витрачались підприємствами на інноваційну діяльність, то вони збільшилися на 64%. У 2020 році витрати на інновації машинобудівних підприємств становили 2510005 тис.грн, тоді як у 2015 році - 1588860 тис.грн. Обсяги фінансування за досліджуваний період зберігали напрямок зростання (найбільше витрати на інновації становили у 2017 році та складали 3281886 тис.грн.), однак внаслідок економічної кризи вони різко зменшилися до 2086929 тис.грн. що звичайно не забезпечувало достатнього розвитку інноваційних процесів в Україні.

На сучасному етапі економічного розвитку конкурентоспроможність значною мірою визначається ступенем інновацій. Єдиним правильним способом підвищення конкурентоспроможності є застосування інноваційного підходу як найбільш універсального та найбільш підходящого інструменту в сучасних реаліях. Конкурентоспроможність будь-якого підприємства визначається якістю та характером впровадження новітніх досягнень інновацій. Саме орієнтовані на інновації підприємства демонструють стабільність та виживання в ринковому середовищі, високу динаміку розвитку виробництва та значну конкурентоспроможність [4].

Основною перешкодою, що стримує інноваційну активність підприємств машинобудування в Україні є практично, відсутність належних умов для ефективного здійснення інноваційної діяльності.

Для збільшення рівня інноваційної активності підприємств машинобудівної промисловості України та вирішення існуючих проблем необхідно [2,5]:

- ❖ удосконалити законодавство, що регламентує діяльність інноваційного підприємництва та адаптувати нормативно-правову базу інноваційної діяльності до принципів та норм Європейського Союзу;
- ❖ сформувати систему виробничо-технологічного забезпечення, сертифікації і просування розробок;
- ❖ сприяти відновленню функціонування патентних підрозділів на підприємствах державної форми власності;
- ❖ удосконалити процедури експертизи та реєстрації інноваційних структур та їх проектів;
- ❖ активізувати інвестиційну діяльність для розвитку інноваційної інфраструктури;
- ❖ сприяти співпраці з ВНЗ для отримання кваліфікованих спеціалістів, а також до залучення проектів молодих науковців для розвитку інноваційної складової діяльності підприємств;
- ❖ залучати наукові установи до розроблення сучасних проектів щодо інноваційної продукції та процесів;
- ❖ удосконалити існуючі норми та закони щодо захисту інтелектуальної власності.

Машинобудівна промисловість є одним з ключових елементів промислової модернізації, вона створює товари для забезпечення розвитку інших галузей країни. Інноваційний розвиток даного сектору є особливо важливим для економічного зростання країни. Значним бар'єром для покращення інноваційної активності підприємств машинобудування є відсутність необхідних умов для ефективного здійснення інноваційної діяльності. Для розвитку інноваційної діяльності підприємств важливим є в першу чергу створення державного стимулювання, шляхом удосконалення законодавства та норм що регламентують інноваційну діяльність та захищають інтелектуальну власність, а також значна підтримка інноваційно активних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Джеджула В. В. Прибутковість підприємств машинобудівної промисловості України як показник ефективності їх функціонування [Електронний ресурс] / В. В. Джеджула, І. Ю. Єпіфанова, В. С. Гуменюк // *Modern Economics*. – 2021. – № 25(2021). – С. 58-63.
2. Білоус К.В. Економіка в умовах глобалізації: проблеми, тенденції, перспективи // *Економіка в умовах глобалізації: проблеми, тенденції, перспективи* // *Economy in conditions of globalization: problems, trend, perspectives* : зб. матеріалів IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 – 12 груд. 2018 р., м. Дніпро / відп. ред.: В.М. Шаповал, В.Я. Швець, Б. Шлюсарчик; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»; Жешувський ун-т. – Дніпро:НТУ «ДП», 2018. – С.13-17.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Бойко В.О. Інноваційний потенціал підприємства як необхідний компонент для ефективного підвищення конкурентоспроможності. / В. О. Бойко // *Інформаційне, правове та управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону: матеріали круглого столу з міжнародною участю/ 17 червня 2021 року, м. Вінниця* / Упорядники: Пилипчук В.Г., Яременко О.І., Кононенко В.В., Лазор О.Я., Лазор О.Д., Лапшин С.А. – ВДПУ, НДІП НАПрН України, Вінниця, ТОВ «Друк» – 2021. – С. 134-142.
5. Іванова Т.В. Інноваційна діяльність підприємств України як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках /Т.В. Іванова // *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*.– 2020. – №17. – С. 395-404.

Гуменюк Вікторія Сергіївна – аспірант кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: viktoria.hymenyuk@gmail.com

Viktoriiia S. Humeniuk – graduate student of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : viktoria.hymenyuk@gmail.com